

Obra completa de Rosa Fabregat Ada Castells

Mirar a terra per veure les altures

La poeta i novel·lista ens presenta el segon volum de la seva obra poètica

Diu Rosa Fabregat (Cervera, 1933) que tot allò que volia dir ja ho ha dit i que ara té una necessitat vital de llegir i rellegir molts dels llibres que encara l'esperen: "Penso fer vida contemplativa. M'ho demana el cos. Des del nostre pis, a Lleida, veig passar vuitanta cigonyes per davant del finestral, què més puc voler?"

Moltes de les coses que ha dit en poesia ara s'han recollit en dos volums editats per Pagès Editors i l'Institut d'Estudis Ilerdencs. El segon, amb el títol *La temptació de vol* i pròleg de Carme Vidal Huguet, acaba de sortir i aplega l'obra poètica de l'autora compresa entre el 1994 i el 2011. El recull es tanca amb un poema dedicat al jove estudiant que es va immolar a Tunis, fet que va derivar en la Primavera Àrab. "Si en una àgora

del món / un jove desesperat / s'autoimmola, / la seva flama es propaga / insistent / per totes les places / de la terra", escriu, amb visió profètica.

L'actualitat mai no ha espantat Fabregat, una poeta deserta al món que ja parlava de la immigració quan ningú no en parlava i que "més que feminista radical" ens diu que s'ha sentit "una dona de la justícia". Sempre alerta per assenyalar les desigualtats de gènere, una de les seves obres en prosa més celebrades va ser *La capellana* (Elfos), on ja el 1988 criticava que l'Església catòlica no donés ni veu ni vot a les dones, o l'anterior, *Embrió humà ultracongelat núm. F-77* (Pòrtic, 1984), en què tractava aquesta qüestió tan polèmica des de la ciència-ficció.

Aquest aspecte de compromís social el trobem tant en les

La poeta de Cervera Rosa Fabregat ha publicat 'La temptació de vol. Obra poètica II (1994-2011)' QUIM PUIG

novel·les com en aquests poemes que ella compara formalment a les escultures de Giacomo Puccini "perquè em passo molta estona polint-los i estilitzant-los: intento que els versos tinguin un missatge amb poques

paraules, tinguin un ritme intern i una certa musicalitat. He begut molt dels mestres!"

Aquests mestres són "Carner, per la mètrica; Vinyoli, pel seu entusiasme, que vaig poder viure de primera mà a l'Ateneu,

Corredor-Matheos, a qui he anat seguint, i Foix perquè em va oferir un bombó", bromeja Fabregat, conscient que no pot enllestir tots els seus referents literaris en una sola frase. En aquesta llista, però, no hi poden faltar el seu Rilke i el seu Petrarca i els simbolistes francesos i els sonets de Shakespeare, *obviously*. N'aprecia "el joc dialèctic, mental i estètic". No deixa mai de llegir-los perquè "no es pot escriure si abans no has llegit molt".

Fabregat s'ho ha treballat tot a pols. Farmacèutica de professió, forma part d'una generació en què poques dones accedien a la universitat. Ella sempre va lluitar per la seva llibertat individual i, tot i que a casa seva no hi havia una tradició lectora, el seu pare li va permetre estudiar. Explica que la poesia sempre l'ha cridada "per la seva musicalitat i perquè ho deixa dir tot en poques paraules". Ella la practica des d'una sensibilitat que defineix de manera planera: "En sortir de l'església, ningú no dona almoines i jo sé que no s'ha de fer, però no ho puc evitar, sento una gran tristesa i sempre porto uns euros a sobre." Naturalment, aquesta quotidianitat es transforma en universalitat quan la poeta ho versa en paraules i ens mostra amb pietat els desheretats de la terra: "Vestia amb parracs. / Digne i derrotat. / Ulls intel·ligents. / Mirada sensitiva / i melangiosa." Moltes de les coses que no volem mirar, la poeta les mira. Sabem que per fer-ho calen musicalitat, ritme, lectures, moltes hores de feina i també honestedat i valentia. *

FORMAT ESPONTANI

XAVIER CORTADELLAS

Ens espatllem amb els anys

Podria haver estat una ironia colossal que RL, un dels principals personatges de *Tot*, la primera novel·la de Kevin Canty que es tradueix en la nostra llengua i publica Empúries, sigui propietari d'una botiga de pesca que ofereix un servei de guia pel Bitterroot, un dels rius més populars entre els pescadors de Montana, no gaire lluny de Yellowstone. I ho podria haver estat perquè RL va ben perdut. Com Layla, la seva filla, de només dinou anys, que enyora Daniel, el noi que estima, perquè fa mesos que està estudiant a Rússia, que se sent rebutjada i sola i que s'enamora d'Edgar, que està casat, que té un nen petit i força més anys que ella i que

treballa de guia amb RL. I encara hi ha June, que és vídua, que és amiga de RL i que va viure una època propera a la felicitat amb el seu marit, que fa anys que és mort. Li queda Rosco, el gos, i després, només la casa, i, després, ni això perquè la ven. "M'han dit que estàs podrida de diners", li diu Layla. "No exactament, però hi estic més a prop que abans." I, encara hi ha Betsy, la més *hippy* i la que ha canviat menys, que va ser amant de RL, que viu a la vall del Swan i que ara té un càncer. Desoladora, la casa on viu. I la família. De fet, tots els principals personatges d'aquesta novel·la ben escrita, però no gaire original, de capítols curts, de caràcters ben treballats i carregada de sen-

El novel·lista Kevin Canty VICTOR SCHIFERLI

sibilitat tenen el mateix sentiment de pèrdua que té June. No són tan diferents. Potser això cansa una mica. Tampoc Layla, tot i que, per raons òbvies, no té tant de passat on haver naufragat. "El temps ho anihila tot", llegeixo en un moment. I, en un altre, Layla diu: "La gent no es fa gran. Només s'espatlla." *Tot*, però, no és una novel·la pessimista. Sempre hi ha una llum o un bri d'esperança o un cop de sort que anima tots aquests personatges, encara que només ho suggereixin, que no ho acabin de formular. Hauria d'haver-nos-ho explicat Kevin Canty? A mi em sembla que sí. Però es rabeja en aquest instant llarguissim de desorientació i de pèrdua, quasi tot un grup de vides. *